

Posamezna številka stane 1 krona

Naročnina listu: Celo leto K 120—, pol leta K 60—, štiri leta K 30—. Izven Jugoslavije: Celo leto K 150—. Inserati ali oznanila se razpisujejo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravišтво sprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Telefon št. 220.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

134. številka.

Maribor, dne 23. novembra 1921.

Letnik XIII.

Neizvedljivost centralizma.

Centralizacija uprave in administrativna razdelitev naše države sta neizvedljivi. To našo trditev nam potrjuje razvoj notranjepolitičnih dogodkov. Vladno časopisje se sicer trudi na vse načine, kako bi z različnimi argumenti gospodarskega značaja utrjevalo započeto centralistično akcijo naše vlade, ne da se pa tajiti, da zreli ljudje v taborih vladnih strank skeptično motrijo realizacijo onih členov vidovdanske ustave, ki parcelirajo našo kraljevino na 26 upravnih oblasti.

Centralizem je podoben babilonskemu stolpu. Radikali, demokrati, slabostojnejši in muslimani so se načelno izrekli za zgradbo centralistične stavbe. Sivolasar arhitekt Pašić je s pomočjo svojih najboljših prijateljev ustvaril načrt. To je bil načrt vidovdanske ustave. Stavbeniki centralistične zgradbe so pa imeli smolo. Načrt je tako pomanjkljiv, tako nejasen in vsebuje toliko protislovij, da se ne morejo glede izpeljave na noben način zediniti. Stavbenik iz tabora slovenskih samostojnežev se je ogreval za deljeno Slovenijo, istotako so povdarjali potrebo delitve slovenski demokrati. Pri Slovencih je bila stvar lahka. Če bi bila večina srbskih strank za federalistično ali avtonomistično ureditev države, jo! kako bi sedanji jutrovec udrihali po zagovornikih takozvanega „narodnega edinstva.“ Vse drugače pa je s Hrvati. Kakor znano, so „vladni“ Hrvati (peščica policajdemokratov, kakor n. pr.: Wilder, Krizman, Demetrovič itd.) popustili napram družbi Pašić in drugovi v toliko, da je vlada razparcelirala Hrvatsko na papirju v 6 oblasti. Proti temu se upira skupina demokratskih nezadovoljnežev, katerim komandirata dr. Milan Rojc ter Srđjan Budisavljevič. Ta skupina zahteva delitev Hrvatske na štiri oblasti in — nedeljeno Slovenijo. Parceliranje države je povzročilo v vladnem bloku ostre zakulisne borbe. Naivni Hrvati z dr. Rojcem vred se protivijo vladnemu načrtu o porazdelitvi Hrvatske na oblasti, baže radi tega, ker so nove edinice prirojene nalašč tako, da združujejo plemenske okoliše. To je jasno razvidno v Sremu, kjer so Srbi združeni v svojo oblast, in v Liku, iz katere bi Pribežević rad napravil svoj policajdemokratski pašluk. Vlada je s svojim famoznim načrtom na izrazit način negirala toliko hvalisano misel o narodnem edinstvu.

Tudi tehnično je centralizem neizvedljiv. Centralisti se pravzaprav danes ne vedo, kaj hočejo. Dne 27. t. m. je minister priprave za ustavotvorno skupščino predložil narodni skupščini „predlog zakona o podeli zemlje na oblasti.“ Ta predlog je vlada stavila v zadnjem roku, ki ga predpisuje vidovdanska ustava. Z drugimi besedami: v vladnih krogih niso imeli niti ene osebnosti, katere bi se bila pravočasno pečala s podrobnim predstavljanjem tega kočljivega vprašanja. Zdaj pa pride najhujše. Trukovičev predlog „o podeli zemlje na oblasti“ obsega ogromno število — 22 vrst. Hrvatski demokrati so v svojih listih na široko in dolgo razpravljali o razdelitvi Hrvatske, v stvarni polemiki so izražali upravnih in drugi strokovnjaki svoje razloge in tehtne pomisleke, — le Trifkovič, ta „genijalni“ državnik, je v 22 skromnih vrsticah formuliral celotni modus procedendi razdelitve! Brez vsake številke, brez statistike in brez precizno označenih zemljevidov je vlada predložila narodni skupščini navadno skrupulacijo. Kdo naj bi se čudil početju državotvorcev? V svoji centralistični besnosti ne povprašujejo, koliko milijonov bo požrla centralizacija, oni so gluhi za vse pametne migljaje iz opozicijskih vrst. „Narodno jedinstvo“ je v nevarnosti! To geslo so si zapisali na svoje zastave. Nobe njih predpriprav za centralizacijo še

niso dovršili in kljub temu vidijo v duhu državo razkosano na 26 drobcev. Kaj jim je za blagostanje državljanov in kaj se brigajo za sporazum med Hrvati in Srbi! Glavno je centralizem. Obstoječi upravni sistem rušijo z mrzlično naglico, novega pa ne morejo oživitvoriti.

V Mariboru si ogleduje neka uradna komisija poslopja, ki bi bila primerna za nastanitev oblastnih uradov. 120 pisarniških prostorov bo potrebovala nova „oblast.“ Mestna hranilnica, Berdajsov grad in poslopje

nekdanjega okrajnega glavarstva na Aleksandrovi cesti stojijo v ospredju vladnih kalkulacij. Kam bodo vrgli stranke, ki stanujejo v teh poslopjih? Ali morda na cesto? Cemu pa potem naj služi moderna palača okrajnega glavarstva? Kje bodo nastanili množično uradništvo nove oblasti? — Tega centralisti ne pomislijo. Glavna stvar je, da napravijo iz napolporušenega Beograda mogočno metropolo: pokrajina pa naj vzdržuje centralo in govori še 26 kompliciranih birokratskih aparatov.

Finančni minister.

Finančni minister se je že o vsem mogočem razgovarjal, samo o uspehih posojila še ne. Sedaj, ko je po dolgih tednih zopet doma, vidi naenkrat velikansko važnost v vprašanju državnega deficita. Razgovor o posojilu bi ga privedel na zelo polzka tla, kjer bi mu radikali, ki že komaj čakajo na dobro priliko, takoj spodbili noge, zato se pa dela važnega v deficitnem vprašanju. To je še edina stvar, ki se da razpravljati tudi pred radikalno gospodo, ki seveda ne more, če bi še tako rada, prikriti in zatajiti svoje so-krivde na praznini v državni blagajni. Deficit je tu in radikali nimajo ne volje in ne veselja, prevzeti ga s fin. portfeljem, zato pa še pretijo, da se g. Kumanudi z njim muči in ubija ter da si z različnimi načrti kakor Serešada s svojimi pravljicami podaljšuje ministrsko življenje. — Deficitno vprašanje pa obdaja, kakor marsikaj drugega, prav gosta megla. Najprej se je govorilo o 9, sedaj o 5 milijard kron in jutri lahko čujemo zopet kaj drugega. Sicer itak vemo, kako je in ostane, dokler ne pridejo pravi narodni zastopniki in z njimi tudi narod do državne uprave, zanimivi so pa za nas načrti, katere predlaga g. minister. Dobro in trdno nam je še v spominu njegov eksponat pred dobrim mesecem. Tedaj je dejal, da plačujejo Slovenci in Hrvati v red svojih davke, Srbom pa to ni mogoče, ker nimajo urejenega davčnega aparata, ker ni knjig in zapisnikov itd. To poročilo je vzbudilo tedaj veliko senzacijo, vse je povpraševalo, kako to, zakaj, g. minister je

pa skomignil z rameni, češ, je že tako, bila je dolgoletna vojna, marsikaj je propadlo in tako tudi knjige, novih še pa nimamo in zato ne vemo, kako in koliko se pri nas plačuje. To je bilo pred dobrim mesecem, danes pa isti minister priporoča, naj se v odpravo deficita — zvišajo davčna bremena za 100%! To se pravi, tam, kjer je sploh že davčno breme preračunano, naj se zviša za 100%, kjer se pa niso vodili računi celo vojno in kjer se niso utegnili uvesti vsa ta leta po vojni, je pa vsako preračunavanje in zvišanje izključeno in neizvedljivo. To so povedali ministru zastopniki različnih strank, on se je pa kakor navadno odrezal, da se bo vse to enako in ravnopravno povsod uredilo, kako — pa seveda ni povedal. Nadalje je govoril o davku na vojne dobičke in poslušalci so ga spet morali opozoriti, da se ti davki v Srbiji sploh ne plačujejo in da se raznim vzklicom daje odločljiva moč samo v Srbiji, „preko“ pa ne. Ministrov odgovor je bil zopet isti: vse se bo enako uredilo. — Ne moremo si misliti, da bi bil g. minister popolnoma pozabil na to, kar je pred dobrim mesecem povedal, in tudi to ne moremo verjeti, da bi si domišljeval, da mu je namestnik za časa njegovega večtedenkega potovanja davčni aparat in davčno evidenco v Srbiji tako uredil, kakor je treba, ter vse popravil, kar se je doslej zamudilo, oziroma opustilo, zato pa z vso upravičenostjo vprašujemo, kako more priti na dan s takimi načrti in kdo more dajati obljube, ki so nemogoče?!

„Hipotekarna banka“.

Kakor nam je znano iz poročila gospoda finančnega ministra, Srbija še danes nima katastra, in zemljiške knjige, te dni so nas pa iznenadile vesti, da se vršijo že priprave za uvedbo katastra in za ureditev zemljiške knjige. To bi bilo že nujno potrebno in je tudi prav razveseljivo, da so se naši oblastniki na to spomnili, čuditi se pa moramo, da se tudi to delo obeta z navadnim odmah, ko je vendar jasno, da je za tako delo pri mnogo boljši administraciji kot je srbska, potrebna cela vrsta let. — To delo bo n. pr. v Stari Srbiji in Maccedoniji trajalo več desetletij, če se bo sploh smotreno in pravilno uveljavilo, kar pa ne ovira naših oblastnikov in centralistov, da kar čez noč ustvarjajo v finančni sekciji takozvano „državno hipotekarno banko“, ki hoče spraviti vse javne zaklade pod svojo upravo.

To se je uredilo na sledeči, prave enostavni način: Dosedanja beografska „Uprava Fondova“ se je kratkoma proglasila za „državno hipotekarno banko“, da postane hipotekarni zavod za celo kraljevino po imenu, v resnici pa samo za kraje, kjer obstaja kataster in zemljiška knjiga kot

osnova za poslovanje hipotekarnega zavoda.

„Uprava Fondova“ je stara srbijska inštitucija, ki je upravljala z deželnim imetjem (fondom) ter dajala iz njega tudi posojila; ker ni imela lastne glavnice je država jamčila za njeno poslovanje ter ji določala ter plačevala uradnike.

Dežela ni bila katastralno razdeljena in zato se ta zavod tudi ni mogel baviti s hipotekarnim poslom in noče to sedaj započeti, ko so se Beogradu priključile pokrajine, ki imajo kataster in zemljiško knjigo. Centralistični moloh hoče v svojem centru nakopičiti vse javne zaklade — od imetja posameznih občin do premoženja in vlog vseh javnih korporacij.

V Hrvatski obstoja, odkar je dežela katastralno urejena, „hrvatsko-slavonska hipotekarna banka“, a ta zavod menda nima „poverenja“ in o-snovati se mora državni hipotekarni zavod baš tam, kjer še za dolgo časa ni pričakovati osnove za njegovo poslovanje. Centralizacija v finančnem področju hoče prisiliti občine, da vlagajo svoj denar v roke uprave, ki je že pokazala, kako zna gospodariti z državnim premoženjem.

Nekaj „cvetk“ iz vrtov „višjega“ šolskega sveta.

Naš višji šolski svet v Ljubljani, sestavljen po milosti židovskega dr. Zerjava, in baže eiganskega dr. Pri-

beževića brez sodelovanja in proti volji naroda, deluje čisto po svojih zmognostih. Drugod bomo obširno govorili

Posamezna številka stane 1 krona

„Straža“ izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravišтво je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. — Z uredništvom se more govoriti vsak dan samo od 11. do 12. ure dopoldne. Rokopisi se ne vračajo. Nezaprte reklam so poštnine proste. — — — Telefon št. 2.

o sramotnem dejstvu, da je sklenil začeti v seji na predlog farizeja Franchettija, da otrokom ni treba v nedeljo v cerkev in da po predlogu bivšega živinozdravnika, Ribnikarja ni treba verskega pouka. Tukaj danes zabiležimo nekaj drugih modrosti.

Letos so morali „proslaviti“ osvobojenje in ujedinjenje na ta način, da so morali ravnateljci gojencem deklamirati zverženo „poetično“ tirado, ki je bila prava profanacija resničnih narodnih čustev in spomina umrlega kralja. Zgrešil je baže ta umotvor neki poetični dvorni svetnik; svetujemo mu, naj si ga da v okvir, kakor Mur-nikov ata Zužamaža svojo proslavitev. Res radovedni smo, zakaj ne pustijo svobode revnateljem in zavodom višji šolski svet vsaj pri sestavi programov za prireditve različnih državnih in narodnih svečanosti. Ali imajo gg. preveč časa ali pa preveč ambicij, da postavijo svojo medlo luč visoko na „mernik“?

Te dni čitamo v ljubljanskih listih, da višji šolski svet muči skrb, kako bi po slovenski zemlji krstil gimnazije, realke, realne gimnazije in učiteljske. Menda je poslal učiteljskim zborom že predloge, kako naj priki-majo očetovski modrosti in skrbi! — Hvala Bogu! Imeli bomo po vzgledu italijanskih kalabrežarjev brez vode, brez mazila in tudi brez — soli! kršče ne zavode! Upajmo, da učiteljski zbori v svojih predlogih ne pozabijo na dimnike, lukeže, hodnike in dunajske srbofile, da živi in blešči njih slava med narodom, dokler no, dokler ne bomo imeli, ne več Slovencev, temveč naši znanci eshaesarji še zaslužnejši in še skrbnejši in še pametnejši mož! Mimogrede omenimo, da bo stal ta krst vsak zavod za nove štampiljke tiskovine in drugo vsaj 2—3 tisoč K. Pa saj mi imamo, bodo odločili ata Ribnikar in se pogladili po bradi in trebuhu, po pametni glavi ne, ker . . . pst!

Vse naše srednje šole trpijo na pomanjkanju učnih knjig. Ni jih in jih ni; rabijo se stare, v kolikor niso razdejane. Višji šolski svet ni poskrbel za nove, pač je „ostro zapovedal“, da morajo izginiti iz vseh knjig, tudi zgodovinskih, vsa imena „Dunaj, Avstrija in habsburški“. Res imenitno: samo en hoo-ruk višjega šolskega sveta in izginila bo vsa zgodovina srednje Evrope v poznem srednjem veku pa do Zerjav—Pribeževic ustanovitve višjega šolskega sveta s celo našo mukotrpno zgodovino narodnega probujenja od Vodnika pa do avstrijskega Kreka in Korošca. Stavimo, da pošljejo višjemu šolskemu svetu Amerikanci za ta odlok precej dolarčkov, ker ga bodo smatrali za najboljši dovtip po svetovni vojski.

Mi rabimo v Mariboru dobro trgovsko strokovno šolo. Ker imamo pa tukaj po nesreči dobrega, agilnega in vestnega strokovnjaka, kot voditelja in organizatorja te šole, mu je višji šolski svet modro pristigel peruti s tem, da mu je vtaknil v poslopje nepotrebno drž. žensko učiteljsko. Zerjavovi demokratiji hočejo to višješolsko modrost popraviti s tem, da spravljajo za direktorja ženskega učiteljskega Voglarja, ker je ta za žen. učiteljske kakor nalašč že od rojstva sem najbolj sposoben.

Letos so prestavili na Stajerskem med Celjem, Ptujem in Mariborom dva profesorja-glasbenika za to, da neki mariborski ne bi dobil preveč ur. S tem se uničili obema skromen privatni zaslužek, državi pa naprtili prese-litvene stroške. Sedaj štejeta dva ure in dni, kakor vsi njuni srednješolski kolegi, katerim je minister prosvete naračunal lepe priboljške, a minister financ dosedaj nič izplačal, ker jim bo gotovo dal angleške funte, ki jih je pricital iz Londona.

Po Mariboru se je kazal pred kratkem gospod bivši poverjenik S. Prišel je tudi „inšpicirat“ profesorja

R. v gimnaziji. Čuden jurist, ki ne ve da je bilo postavno in upravno dosedaj da ima pravico nadzorovanja le strokovni nadzornik ter v njegovem spremstvu najvišji pokrajinski upravni šef in ravnatelj. Gospod bi lahko stvar v dekorum svoje osebe zasukal še lepše: inšpicirat naj bi šel bivšega poverjenika dr. V., po čegar milosti se sploh lahko šeta po jugoslovanskih tleh in uradnih prostorih. Pogledal bi, kaj dela ta „protidržavni element“, čegar zasluga je v prvi vrsti, da imamo sploh slovenski Maribor, sedaj pa mora težko bolan poučevati.

Ziveli gospodje pri višjem šolskem svetu!

Politični pregled.

KRALJEVINA SHS.

Med radikali in demokrati se pojavlja nezadovoljnost z dosedanjim delom vlade v vedno večji meri. Kakor posnemamo iz belgrajskih poročil, je Ljuba Davidović (šef demokratskega kluba) pisal Pašiču pismo, v katerem ga obvešča, da odklanjajo demokrati vsako odgovornost za nedelavnost narodne skupščine. Demokrati zahtevajo takojšnjo zaključitev pogajanj in nadaljevanje parlamentarnega dela.

V radikalnih krogih računajo z možnostjo novih volitev. Volilni kabinet bi sestavile po naziranju radikalcev sledeče skupine: radikali, Hrvatski blok, zemljoradniki in Jugoslov. klub. To kombinacijo bi podpiralo okoli 243 poslancev, torej ogromna večina. Druga možnost bi bil volilni kabinet brez Hrvatskega bloka. Takšna vlada bi imela 179 poslancev, broječo večino. Zadnja eventualnost je sedaj demokratsko-radikalna koalicija, ki naj bi čimprej sprejela volilni zakon, nakar bi se razpisale volitve. Radikali forsirajo volitve iz strahu pred izgubo simpatij med volilci, ki so z delovanjem sedanje koalicije zelo nezadovoljni.

Radikalni poslanec, član odbora stranke in glavni urednik „Samouprave“, dr. Laza Marković, je pripotoval iz Beograda v Zagreb, kjer bo poizkusil stopiti v stik z vodstvom Hrvatskega bloka. V demokratskih krogih so radi potovanja dr. Markoviča nekoliko vznemirjeni.

ITALIJA.

V Julijski Benečiji je zopet zavrelo. V metalurški industriji je izbruhnila kriza. Pogajanja med delodajalci in kovinarji so se razbila. V petek zvečer so komunisti in socialisti razpravljali v Delavskem domu o nadaljnji taktiki delavstva. Prvi so zahtevali takojšnjo proglasitev generalne stavke, drugi pa so zagovarjali ev. poizkus sporazuma med obema strankama. Zmagala je komunistična struja s svojo zahtevo po generalni stavki. Stavka je pričela dne 20. t. m. ob polnoči in je zavzela vedno večje dimenzije. Tržaške trgovine so zaprte, mesto je brez plina, kmalu bodo ugasnile tudi električne žarnice, skratka: Trst je zaspal. Listi so izostali. Fašisti so lepili po mestu lepake, v katerih naznanjajo svoj pohod proti stavkujočim. Do resnih nemirov ni prišlo nikjer.

POLJSKA.

Iz Pariza poročajo, da je poljska vlada odstopila.

Protičeva akcija.

G. Protič piše v „Radikalu“ št. 31 zgodovino demokratske stranke, ki je sestavljena iz srbijskih „samostolcev“, „naprednjakov“, „liberalcev“ in iz prečasnih elementov, ki so si po Pribečevičevem receptu nadeli krinžo „jugoslovanstva“. „Naprednjaki“ so se umazali pri Slivnici, kjer je kralj Milan osramotil srbsko orožje in po svoji nasilni in zmeden politiki potlačil ugled Srbije, „samostolci“ so se pa odcepili od radikalov, ko so se ti borili za boljšo ustavo po dolgi dobi reakcije ter jo leta 1901 tudi dosegli. Nekaj časa so samostolci zastopali popolno samostojnost stranke ter bojkotirali radikale, ki so se družili na vladi tudi z drugimi strankami samo zato, da priborijo narodu več svobode, ko so pa leta 1905 kot manjšina prevzeli vlado in pošteno zavozili, so pa naenkrat zavrgli svojo teorijo ter se izjavili za koalicijsko vlado. Držali

so se vladnih mest samo zato, da si pripravljajo teren pri volitvah in da radikalom odfrgajo kar največ moči in oblasti. Značilno je za to stranko to, kar je izjavil njen prvak pokojni Drašković Protiču, ko so bili po aneksiji Bosne radikali in samostolci skupaj na vladi. Na Protičevo vprašanje, zakaj zahteva volitve, ko je vendar državna oblast med obema strankama enako razdeljena, je Drašković odgovoril, da so mu volitve potrebne samo zato, da se poskusi vreči radikale od 80 na 60, sebe pa pomakniti od 30 na 40, če ne še višje. Drugih namenov in načel ni so samostolci nikdar imeli, v besedah Draškovića je vsa tajnost njihove politike, ki se je popolnoma prenesla na današnjo demokratsko stranko. Nekdaj v Srbiji se je skušalo stari radikalni stranki odtrgati dober del oblasti, danes pa, ko bi radikalna stranka lahko tudi z drugimi strankami in ne ravno z demokrati stopala v koalicijo, delujejo demokrati z vso silo, da se to prepereči in zato črtnijo vse druge stranke kot separatistične in protidržavne. Pribečevič je proglasil svojo stranko kot edino „državotvorno“, samega sebe pa kot edinega človeka, ki „strokovnjaško“ pozna vse razmere in prilike v krajih preko Save. Pri neorjeniranosti in pri napačnem in površnem pojmovanju srbijskih samostolcev in naprednjakov se mu je to tudi posrečilo, kakor se je tudi dobro uživel v stari politiki proti radikalom.

Kdo je kriv? „Doživeli smo polom v dveh zelo važnih pravicah“, piše belgrajski „Balkan“ „v notranji politiki in pa v financah. Tudi v drugih smereh naše politike ni dobro, pa baš tu je polom največji.“ — „Balkan“ zagovarja radikalno stranko in hoče zato vse, kar iznese, zavaliti na rovaš demokratov. Mi, ki nismo ne za radikale in ne za demokrate, imamo gotovo vso pravico, da se o krivdi vsega tega kar tudi „Balkan“ prizna, jasneje še izrazimo. — Ni še dolgo, ko je „Balkan“ mislil, da ni treba poslušati ne Slovencev, ne Hrvatov, hvalil je na vse pretege Pašič-Pribečevičevo vlado in danes, ko vidi polom na vseh koncih in krajih bi rad izigral enega, da opere drugega. To je šlo mogoče nekda, danes pa ne gre več, danes je narod že tako daleč, da nespodobnega režima ne vidi več v eni, — temveč v vseh osebah, ki ga predstavljajo. Radikali in demokrati so se zarotili proti slovenski in hrvatski večini in če imajo danes pri svoji vladi na vseh koncih in krajih polom, je to njihova krivda, katere so deležni eden kakor drugi. Gg. Protič in dr. Ivanič sta tudi radikala ter stojita danes v najstrožji opoziciji proti Pašič-Pribečevičevemu režimu in če ta ali oni vidi in prizna ves polom radikalno-demokratske vlade, potem mora tudi priznati, da je med radikali Pašiča in Protiča velika razlika. Pašič je predsednik vlade in zato tudi glavni krivec njenih neuspehov in polomov. On bi moral vsaj vedeti, s kom da ima opravka in zato je bil dolžen, da varuje vsaj Srbijo, če že ne celo državo pred današnjo nesrečo ter ji prihrani vse poraze, ki bodo vrgli velik madež tudi na njegovo ime. Kar so zakrivali demokrati v tem ali onem resorju, to obremenjuje tudi radikale, ki so hočili z njimi roka v roki. — Srbska javnost česa danes zlasti radikale, češ, vi ste izkušeni, vi ste stari politiki, ne niste hoteli, da nas obvarujete vsega tega. — Kakor izgleda, bo bodočnost v Srbiji samo to prištevala v dobro radikalna stranka, kar izvaja in zastopa G. Protič. Drugo se bo pa združilo v predali slabega spomina s policajdemokracijo vred.

Samostojneži v škripcih.

Kako kažejo. „Kmetijski list“ piše v svoji zadnji številki, da je dr. Korošec kot minister in podpredsednik ministrskega sveta dne 19. avgusta 1919 odobril in podpisal predlobo o razširjenju srbskega vojaškega zakona na vso državo, na katerega temelju se vršijo vojaške rekvizicije, odvzemanje konjev in vozov itd. Torej lopnino po dr. Korošcu! Pa so vdarili v znak. Dr. Korošec dne 19. avgusta 1919 ni bil minister! Protičeva ministristva, v katerem je bil tudi dr. Korošec, je odstopilo že proti koncu julija 1919. Regent je dne 30. julija odstop Protičeve vlade vzeli na znanje ter ga seveda tudi potrdil. —

Nato je demokrat Davidović sestavil ministrstvo, v katerem je bil slovenski demokrat dr. Kramer, slov. socijalni demokrat Tone Kristan in socijalna demokrata iz Hrvatske Korač in Bukšek. Dne 18. avgusta je bila prva seja tega ministrstva. Naše ljudstvo ima zopet nov dokaz, kako gospodski in kmetijski liberalci nesramno lažejo. Pa jim vse nič ne pomaga. Čim bolj lažejo, tem globlje padajo. Pošteni ljudje se s studom obračajo od njih.

Samostojni in vojni minister. Samostojni še sedaj ne morejo pozabiti ter odpustiti Pucelju, da je bil za mobilizacijo in se ni s svojim SKS poslanskim štabom niti zganil, da bi se bila odredila demobilizacija. Da bi samostojni popravili svoj greh glede mobilizacije, so sklenili na ljubljanskem zboru svojih zaupnikov resolucijo, v kateri zahtevajo, da naj bo pri nas vojni minister civilist. Najbrž imajo samostojni zopet kakega mesarja v rezervi, katerega hočejo kandidirati za prestol vojnega ministra — samo stojnega civilista!

Boj proti korupciji oznanjajo samostojni v zadnji resoluciji izza zboru svojih zaupnikov, kjer pravijo: Podvzame se odločno boj proti korupciji in potratnosti državnega imetja (ala 200 milijonov), ker drugače bo Samostojna ravno vsled svojega patrijotizma prisiljena, podvzeti proti takšnemu režimu najostrejši boj. Lahka stvar je, sam vino piti, a drugim pa oznanjati blagodejnost vode!

Opozicijskega popra je ponudil g. minister Pucelj SKS zaupnikom v Ljubljani. Tako konstatira „Jutro“, da je začela dvigati opozicija svoje roge že iz vrst samostojnih, ki so vendar premasirani s Pašičevo žavbo 200 milijonov.

Vztrajen pa je — ta g. Mermolja. Na ljubljanskem zborovanju SKS zaupnikov je poročal g. Mermolja, kako so ga posadili zemljoradniki na hlad iz sredine svojega kongresa v Veliki Plani. Vkljub tej brci pa še gospod Mermolja ni obupal nad sporazumom med samostojnimi ter zemljoradniki. Samostojni so na Mermoljev prigovor izvolili zopet odbor 4 članov, katerim načeljuje gosp. Mermolja in kateremu je poverjena naloga, da prične zopet pogajanja z zemljoradniško stranko v svrhu združenja.

Beleške.

Na naslov ministrstva za zdravstvo piše „Balkan“ št. 304 o beograjski bolnišnici za umobolne, ki še vedno nosi staroveški napis „ludnica“ — norišnica, to pa menja zato, ker mora v njej vsak človek postati pravi noro, pa če bi tudi zdrav prišel v njeno oskrbo. V tej „bolnici“ se ne zdravi in zato seveda tudi ne ozdravlja. Že poslopje samo, da ne govorimo o upravi, oskrbi in o postopanju z nesrečnimi bolniki, je prava ironija na vse higijenske, humane, kulturne in celo zelo primitivne človeške zahteve. Strežnikom te „bolnice“ bi razsoden človek niti svoje živine ne zaupal v varstvo. Palica in korobač je edino zdravilno sredstvo v rokah strežnikov, ki so odbrani menda nalašč iz najnižjih temnih sfer v nesrečo trpečega človeštva. Oprema in prehrana je pod vsako kritiko in tako je ta „norišnica“ prava mučilnica, sicer se pa že na obrazih zdravnikov, ki jo vodijo, prav dobro vidi, da je zavod v približno taki zvezi z medicino, kot kaka žganjarija — z abstinenco. Bolnike imajo menda samo zato, da lahko potrošijo državi par milijonov dinarjev. Bil bi že skrajni čas, da si minister zdravja ta „zavod“ enkrat dobro ogleda in ugotovi, če je že sploh kak človek prišel ozdravljen iz njega.

Naš proračun za leto 1922 je od bolnih staršev že smrtno bolano rojeni otrok. Vsa mogoča zdravila so že in še bodo preiskusili na njem, pa še ni gotovo, ali se bo res dvignil na noge in se upal od finančnega odseka zakonodajnega odbora pred parlament Naj reducirajo ta naš proračun, kakor hočejo, vedno še morajo beležiti na koncu milijonski minus, ki znaša po najnovejši operaciji potom redukcije 977 milijonov. Radi tega primanjkljaja si je dolgo belil glavo g. finančni minister in bo sedaj predlagal, da se najme v svrhu kritja tega primanjkljaja notranje posojilo v znesku ene milijarde dinarjev proti 6% obrestovanju in amortizaciji do leta 1940. Ali

z domačimi besedami povedano: Novo notranje posojilo dobimo!

Nevarnost za Angleže. Demokratska razmišljanja o zunanji politiki kažejo veliko, prav otročjo brbljavost in popolno nerazumevanje za odnose med velikimi in malimi. Ta zelo resni pojav naivnosti, brbljanja in celo neke gorostasne bahavosti ni samo nevarna bolezen za gotove politike, temveč tudi za široke kroge, ki se bolj in bolj odtegujejo trezni in prevdarni kritiki, ter se dajo omamiti s še tako gorostasnimi stvarmi, ki se trošijo po raznih listih. „Hrvat“ št. 515 prinaša pismo, ki je v karakteristiko te bolezni prav značilno. Pisec tega pisma se je vozil nekoč iz Beograda z ladjo v Zemun ter poslušal razgovor dveh Srbov. Eden je bil okružni načelnik nekje v Stari Srbiji, drugi pa odvetnik „prečanih“. Med politizovanjem sta prišla do Angležev in Srb „prečanih“ se je začudeno izrazil, kako to, da ginejo angleške simpatije do Srbov. Tovariš, visoka upravna in menda tudi politična glava, se je na to takoj pokazal kot vseznal, ter razmotril stvar tako le: Stvar je prav jasna. Mi Srbi prej ali slej morame priti v Carigrad, ki bo naš. A kdor ima Carigrad, ima tudi ključ za Azijo, Egipt in ta je gospodar Sueza. Angleži to dobro vedo, za to pa ne marajo več Srbov. Mi smo jim nevarni. — Načelnik je to prav resno izgovoril, Srbin, prečanih je pa mlačal in poslušalec, dopisnik seveda tudi, ker se je prestrašil te velikanske megalomanije.

Jezikovni puritan. Radikalna stranka izdaja v Velikem Bečkerku svoj organ, ki ga urejajo na zelo originalen način. Najinteresnejši so vsekakor naslovi člankov. V eni zadnjih številčk čitamo sledeče naslove: „Taljani umgebanj — Rumunja gane vurst. — Taljani dreče na sve vergle. — Koji mu je vrag sada? — Niko ne voli batine. — Dinar mi se teško razboleo.“ In ta „volapük“ naj bi Slovence sprejeli kot književni jezik?!. Jok!

„Samo“ 4 milijone in 330.000 dinarjev. Toliko znaša svota, ki je potrebna za vzdrževanje avtomobilov, prometnega ministrstva. „Balkan“ zahteva komisijo, ki naj bi vendarle enkrat ugotovila potrebo tolikega avtomobilskega parka. Kje je tisti Herkul, ki bo izkidal Avgijev hlev?!

Visokoločem se dajejo drž. podporo samo na podlagi reverzov za gotovo dobo državne službe. Zadevo je vzel g. policajminister v svoje roke, ki hoče svoje elemente podpirati, druge pa izstradati. Na pogladi prošnji in teh reverzov se bode odločalo, kdo naj dobi podporo in najbrž se bode tudi tu pri nas našlo nekaj „zaupnikov“, ki bodo dobili mandat, da ovsakem prisilcu izrečejo svoje mnenje. V Bosni že opravlja ta posel takozvana „Narodna Obrana“ in podpora dobi samo ta, ki je pri njej dobro zapisan, ki se je že tuintam udeležil kakega izgrede proti Turkom in Hrvatom. — Policajdemokracija hoče na vsak način uveljaviti dobo izrazitega partizanstva. Tako je bilo tudi pred vojno v Srbiji. „Partija“ je bila vsemogočna. Kdor ni bil v partiji, sploh ni veljal v javnem življenju, partizane je pa partija vlekla od stopnje do stopnje, če je bila na krmilu, če je pa padla, so šli seveda tudi njeni trabanti v pokoj, na površje so prišli pa drugi in tako so se vršile vse spremembe v javnem življenju izključno le po partijskem diktatu brez vsakega ozira na sposobnost in potrebo.

Dnevne novice.

Promocija. Dne 25. t. m. bo promoviran na dunajski univerzi doktorjem prava g. Josip Novak iz Hoč pri Mariboru.

Pravijo, da je blagovolila prevzeti milostljiva gospa Hribarjeva pred sedstvo „primorskih žena“, mi bi pa radi vedeli, če je to tista dama, ki tako reprezentativno spremlja g. kr. namestnika Hribarja, ali pa ona priprosta in siromašna stara ženica, ki stane v „zelenem“ Krakovu — ljubljanskem predmestju v Cerkveni ulici. To ime Hribar nosi ena, kakor druga. Stara gospa iz „zelenega“ Krakova po cerkveno sklenjeni zakonski zvezi z g. Hribarjem, mlada, ki deli z njim našnjo slavo in vse drugo, kar bi oni drugi pripadalo, pa po odloku nekdanjega c. kr. namestništva v Gradcu,

ki je na podlagi dobro premišljene — prošnje spremenilo za zelo nizko takso od 74 K njeno pravo ime Goričan v — Hribar.

Umrl je v Ptuj v bolnici po daljši bolezni dne 21. t. m. g. Fran Pirkmaier, nadučitelj v Framu. Obče pri-
jubljeni in spoštovani pokojnik je bil častni občan Iramske občine in ravnatelj posojilnice v Framu. Naj v miru počiva!

Uspeh cenzure. „Stražo“ konfiscirajo vsako drugo številko. Zakaj? Zato, ker piše proti korupciji, ki vlada na vseh koncih in krajih pod sedan-
jim režimom. Kaj pa pravi ljudstvo?! Naroka si „Stražo.“ En glas gre po Mariboru in po deželi: „Straža“ piše resnico, naročimo si jo! Tako so gg. cenzorji na policiji, v državnem pravdništvu in v pisarni pokrajinskega namestnika najboljši agitatorji za naš list. Hvala vam lepa! Le tako naprej! Ob novem letu dobite nagrado.

Naša razmejitve z Madžarsko. — Ker so dela razmejitvene komisije za določitev meje med našo državo in Ogrsko v Prekmurju že dovršena, je prišla pred dnevi iz Varaždina v D. Lendavo topograf jugoslovanske razmejitvene komisije major Goldom in se pogajal s tamošnjim izdelovateljem cementnih izdelkov, da mu izdela za komisijo mejne kamene za Prekmurje. Ako v Dolnji Lendavi ne dobi potrebnih mejnih kamenov, se namerava potati v Mursko Soboto. Mejni kamni bi morali biti izgotovljeni v najkrajšem času. Vsa znamenja kažejo, da bodo razmejitvena dela med našo državo in Madžarsko mnogo hitreje dokončana, nego so bila ona med našo državo in Avstrijo, ki so trajala celih 15 mesecev. Iz Varaždina je dne 18. t. prišla v Cakovce razmejitvena komisija, v kateri so bili zastopani delegati Jugoslavije, Madžarske, Anglije, Italije in Francije. Iz Cakovca se je podala komisija v Kanižo, kjer bo nadaljevala razmejitveno delo med Hrvatsko in Madžarsko. Komisija ne bo imela stalnega sedeža, ampak se bo vedno selila v bližnja mesta od dotične meje, katero bo pregledovala.

Razgraničenje bomo začeli z Romunijo. Delegati naše razmejitvene komisije so odpotovali v Temešvar, kjer se bodo sestali z romunskimi. To razmejitveno delo so si razdelili na 2 dela: 1. topografski, 2. izmenjava vasi. Prvi del razmejitve je dovršen, a sedaj se bodo lotili drugega, radi katerega so se pojavile poteškoče. Zamenjati nameravajo med seboj 20—25 obmejnih sel in je upanje za sporazum na obeh straneh. Predsednik naše delegacije je general Dragomir Milojevič, člani pa so: Svetomir Mijatović, Živko Stojadinović ter narodni poslanec in podpulkovnik Svetozar Pašić.

Dekliški organizacijski tečaj v Mariboru. Še enkrat opozarjamo naša izobraževalna društva in mladenke na ta prevažni praktični tečaj, ki se vrši v nedeljo, dne 27. t. m. v Mariboru. Naj ne bo nobene župnije, ki bi ne poslala vsaj tri mladenke na tečaj. Skrajni čas je že, da začnemo z resnim in temeljitim delom.

Gladiatorji.

Prva knjiga. — Eros.

(39. nadaljevanje.)

„Naročilo imam za Licinija“, je rekla tisto jutro, ko ji je Mirina pletla njene polne kostanjeve lase, in stresla je glavo, da so se ji usuli preko lica kakor pajčolan, „naročilo, ki si ga ne upam poslati pismeno, ker bi ga utegnile videti nepoklicane oči. — Povej mi, Mirina, kako bi mu ga najvarneje spravila v roke?“

Soharica je bila vse preveč nabrisana, da bi bila nasvetovala osebi ni sestanek z Licinijem — kar bi bilo sicer najenostavnejše —, ali pa da bi bila ponudila samo sebe za posredovanje — saj se je že izkazala uporabno in zanesljivo v marsikateri dobro izpeljani spletki. — Vsega tega ni storila, kajti dobro je umela, da mora gospodarici olajšati izvršitev njenih naklepov.

Naredila se je torej zamišljeno in kot da bi bila v veliki zadregi, si ti pal s kazalcem po čelu in nazadnje tehtno povedala:

Valeriji je močno udarilo srce in lica so ji prebledela, ko je s ponarejeno brezbriznostjo dejala:

Zahvala. Naš voditelj dr. Anton Korošec je daroval za SKSZ za Štajersko 2000 K. Za velikodušni dar se tem potom prav pristožno zahvaljujemo. **Smrtna kosa.** V Škalah je umrla dne 20. t. m. Marija Lazar, profesorjeva vdova in mati nadučiteljeve soproge. Pogreb je bil danes dne 23. t. m. ob 10. uri. Blagi pokojnici blag spomin! N. v m. p.

Udnina. Ponovno opozarjamo vsa naša društva, da pošljejo SKSZ letno udnino 20 K.

† Ljuboje Dlustuš. V Osijeku je izdahlil glavni urednik „Hrvatske Obrane“, g. Ljuboje Dlustuš, dne 17. t. m. svojo blago dušo. Rodil se je 1850. leta v Saptinovicah (Slavonija). Studiral je v Požegi, Zagrebu in Djakovu. Kot učitelj je služboval v Orahovici, Rumi in na Sušaku. Pokojni Dlustuš je bil neutrudljiv delavec na pedagoškem in književnem polju. Zanimanje in pozornost je vzbudil zlasti s svojimi študijami „Vzgoja starodavnih Helenov“, „Filozofija starodavnih Helenov“ in „Šte-
tovna razstava 1900“. Sodeloval je vse svoje življenje v naših društvih. Z Dlustušem je padel pomemben stebel naše krščanske in hrvatske misli. Bodi mu hrvatska zemljica lahka!

Polijsko ministrstvo je danes jabolko prepira med demokrati in radikali. Sotrudnik „Balkana“, ki se je razgovarjal z nekim narodnim poslani-
nikom iz demokratskega kluba, piše, da bi bili demokrati voljni, prepustiti policijo — slovenskim samostojcem. Samostojni kmet, pa minister policije, ha, ha, ha, . . .! To bi bil v resnici bankrot slabostojnih laži-kmetov.

Največ zna vedno povedati gosp. minister dr. Kukovec o svojem ne-
umornem delu ter skrbi za invalide, vdove ter sirote. „Straža“ je g. milemu ministru že večkrat izprašala vest ter mu očitala, da je doslej reševal invalidsko vprašanje samo potem naredb, katere je že predrugačil od vseh strani, a izvršil ter udeležil se ni doslej nobene. Gospod minister Kukovec je zagovarjal svojo nepriljubljenost pri invalidih z dejstvom, da se zaganjajo v njegovo obilnost samo slovenski invalidi, a ga ljubijo oni iz Sumadije. Dne 20. t. m. pa so privedli srbski invalidi nad 1000 po številu g. Kukovecu neprijeten ples v samem Beogradu. „Narod“ pravi, da so se tega plesa udeležili tudi pretresljivi reveži brez oči, rok ter nog. Po končanih govornih so sklenili invalidni zborovalci zahtevo po uvedbi zakona o invalidih in vojnihi sirotah. Držnili so se tudi zahtevati od vlade, da uvede preiskavo pri direkciji invalidov in direkciji vojnega plena v svrhu od kritja raznih — umazanih afer. Rekli so, da jim mora vlada tudi takoj izplačati od sodišč jim odmerjeno odškodnino. Invalidi so zaključili svoje zborovanje z obhodom po Beogradu in niso juckali ampak njihova pesem se je glasno glasila: „Zahtevamo pravico, doli z vojnimi dobičkarji!“ Manifestanti so nato posetili s svojimi zahtevami g. Pašiča in g. dr. Kukovca. „Nova Doba“ pa bo gotovo beležila, da je dobil g. dr. Kukovec zaupni-

co od strani invalidov iz same mile nam Sumadije!

Pribičevićeva policija v Somboru. Ivan Pečerič, ugleden Bunjevce ter gostilničar v Somboru, je dobil pred dobrimi 14 dnevi pismen ukaz po nekem policaju, da se naj takoj osebno zgloši na mestni kapitaniji. Pečerič, nič hudega sluteč in v veri, da gre za kako važno stvar, se je napotil skupno s policajem v mesino hišo, kjer so ga brez vsakega zasliševanja enostavno zaprli. Tretji dan, ko so ga izpustili iz luknjel se je pojavil g. Pečerič na ulici ves prepaden, poln črnih peg ter klobas — preostankov udarcev — — Na vprašanje, kaj se je zgodilo z njim, je izjavil, da je njega — Pečeriča, enega najbolj u-
glednih oštirjev med Bunjevci prebati-
tinal z bikovko v zaporu g. mestni kapetan Živojin Legatič in s policijsko sabljo pa ga je obdeloval g. policijski nadzornik Čosič. Prebatičeni Pečerič se je komaj privlekel do svoje hiše, kjer je legel v postelj in poklical dva zdravnika, ki sta konstatirala preostanke bikovec in sablje. Ko so somborski Bunjevci slišali, kaj se je zgodilo s Pečeričem, se je napotila posebna deputacija k mestnemu načelniku dr. Lazi Radišiću ter protestirala proti tako nečuvno nasilnem nastopu policije. Gospod načelnik je sve-
to obljubil, da bo pognal iz policijske službe oba batinarja, a še ni ukrenil do sedaj prav nič! Radi načelnikove razabljivosti so predali Pečeričevi prijatelji celo zadevo prügelpatenta v roke poslancu Svetoviću, ki jo bo spo-
ročil g. policajministru Pribičeviću. Je sploh znano, da se somborska po-
licija kaj rada bavi z batinanjem meščanov. Tako poroča „Neven“ od 20. t. m.)

Iz Maribora.

Seja občinskega sveta mariborskega se vrši dne 30. novembra ob 18. uri v mestni posvetovalnici s sledečim dnevnim redom: 1. Overovanje zapisni-
ka zadnje seje in poročilo predsedstva. 2. Predlogi in vprašanja. 3. Poročilo od-
sekov. 4. Personalne zadeve.

Cenilna in prizivna komisija za dohodnino za mesto Maribor je tako-
le sestavljena: Predsednik dr. Karel Novotny, njegov namestnik Otm. Meglič, izvoljeni člani: Beranič Josip, V. Berdajs, Dračar Oskar, Glaser Julij, dr. R. Pipuš, Sepec Marko. Od vlade imenovani člani: Franc Gulda, Ivan Hojnik, Jakob Kelc, Josip Laufer, Iv. Roglič, Anton Renar. — Davkoplače-
valci iz mesta Maribor, ki so priza-
deti glede dohodnine in vojnega davka ter so vložili priziv proti previsoko predpisaniemu davku, naj se obrnejo z natančnimi podatki na enega teh go-
spodov. Prva seja cenilne in prizivne komisije se vrši dne 28. novembra ob 9. uri dopoldne pri davčnem okrajne oblasti v Mariboru, soba št. 15.

Presneto drago, a za nič. V Ma-
riboru imamo nad 200 policijskih de-
tektivov in stražnikov. (Op. ur.: Nek-
daj ih je bilo samo 27.) Varnost pa je tako draga, da te pri belem dnevu sme vsak postopati a la Skerjanc, Sarh i.

dr. na ulici napasti. Pred dnevi so prišli nekateri vojaki-Makedonci v Nar. kavarno. Začeli so razbijati steklenice, šipe, stole. Kavarnar hiti po poli-
cijo. Policije noče biti. Kavarnar je primoran ščititi goste. Pri brambi je postal precej ranjen na roki in glavi. Kri je tekla curkoma. Se je čez dolgo časa dospe slavnja policijska „straža.“ A prišla je — civiliste in ne krivce! Vojaki so jo lahko srečno pobrisali. Taka je javna „varnost“ v Mariboru.

Pust na okrožnem sodišču. V pon-
deljek, 21. novembra popoldne okoli 3. ure je šla petčlanska deputacija krče-
vinskega občinskega odbora na okrožno sodišče. V deputaciji so bili: župan Gregor Skof, poštna uradnika Košenina in Marinič, nek drugi možakar in znani prijatelj zlatnikov železničar v začasnem penziju — Pust. Kaj so delali pri dvor. svetniku, nam ni znano. Vemo pa, da Pust spada čisto nekam drugam, kakor pa v kak zbor poštenih mož. Da si upa človek, ki je obrnjal dve ubogi vdovi za več tisočakov, še v javnost, je predrznost prve vrste. Pust je fašist Skerjančeve sorte, zato ga še okr. glavarstvo drži v občinskem odboru. Čedne raz-
mere!

Delavske konference se vršijo od 27. novembra do 4. decembra 1921 v baziliki Matere Milosti v Mariboru. Spo-
red: 27. nov. ob 7. uri zvečer: Množi-
ca se mi smili. 28. novembra: Ali ni ta tesarjev sin. 29. nov.: Navidezni prija-
telji delavstva. 30. novembra: Slepilo delavstva. 1. decembra: Kdo bo rešil delavstvo. 2. decembra: Varhinja delavstva. 3. decembra: Vir sreče delavstva. 4. decembra: ob pol 7. uri zjutraj: Strup delavstva. 4. decembra: ob 7. uri zvečer (sklep): Ali ali? K obilni udeležbi vabi svoje člane in prijatelje krščanskega delavstva odbor Jugoslov. strokovne zveze v Mariboru.

Umrl je v Vetrinjski ulici v Mariboru splošno priljubljeni gostilničar Ivan Holzknecht v visoki starosti 79 let. Svetila mu večna luč!

Dramatična šola Narodnega gledališča. Pouk se vrši danes ob 19. uri. Gojenci in gojenke se opozarjajo na točnost.

Mariborski orliški krožek se zahvaljuje za darilo 800 K, ki jih je prejel od g. dr. A. Korošca.

Dopisi.

Iz Slov. Bistrice nam poročajo: Letošnja trgatve na pohorski strani ležečih vinskih gorc nam je dala precej izborne kapljice, k čemur pa je pripomoglo vroče poletje in topla jesen, žal, da ni bilo pohlevnega dežja. Cene vinu so se pa tudi nenadno tako hitro dvignile, da so že pred tedni ponujali za liter 20—24 K, danes zahtevajo za prvovrstno vino že 32 K. Ni dvoma, da bo letošnje vinced starejše, katerega je še prav malo v kle-
teh prekosilo v kvaliteti. Razpasla pa se bo tudi surovost in pijančevanje med našim drugače tako dobrim ljudstvom. Marsikateri je bil ob času rgalve pobit, počlačen in popraskan, to pa vsled tega, ker ni imel seboj me

„Najbolje bi bilo, gospa, kaj ne ako bi stvar zaupala kakemu zanesljivemu sužnju.“

„Mislim, da bi bilo, ako veš za katerega. Ti poznaš njegovo družino, Mirina —. Ali bi se smelo kateremu njegovih sužnjev zaupati?“

„Barbari so vedno preveč zanesljivi ljudje“, je odgovorila soharica z zelo nedolžnim licem. „Znano mi je, da ima Licinij britanskega sužnja, kateremu popolnoma zaupa. — Sama si ga videla, gospa!“

„Videla sem ga?“ je rekla Valerija in se nemirno premaknila. „Ali bi ga zopet s označil? Kak pa bi?“

Kri ji je planila v glavo in zarde-
la je do las. Mirina je stala za njo in je videla, kako ji je rdčica zahla beli lili.

Sužnja je bila Mirina in gostrežnica, toda tisti ženski je bila in ni so mogla ustaviti skušnjavi. Hudomu-
so je odvrnila:

„Velik, neroden fant je in prav grdo izgleda. Lase ima slamnatorume-
ne in kuštravne. Neumen je, brez dvoma ter pošastnih misli in seveda primerno zanesljiv in pošten.“

Ni varno, igrati z živino, ako ni-
si zunaj njene železne letke —.

Valerija se je nepotrpežljivo zge-
nila in njena kretnja je posvarila Mi-
rino, da je šla že predaleč.

Ni bila v zadregi. Resnobno je de-
jala:

„V šestih urah ga lahko pripeljem semkaj!“

Njena zapovedovalka se je zado-
voljno nasmehnila.

„Danes večer, Mirina!“ je rekla. „Težko bom prej gotova. — Da mimo-
grede omenim, — tele zlate zapestnice me dolgočasijo, odnesi jih, in da jih ne vidim več — ! Nocoj, praviš — ? Mislim, da bo najbolje, ako stvar pre-
pustim popolnoma tebi.“

Obedve, gospa in služkinja, sta vedeli, kaj pomenijo te besede: popol-
no oblast, ukreniti vse potrebno, in bogato nagrado za trud, — na drugi strani pa tudi zaprte oči in zaupno molčečnost —.

Valerija se je pripravljala, da v brezdelnosti presanja ves dan, oma-
hujč med upom in dvomom in stra-
hom, Mirina pa se je spravila na de-
lo z vso svojo mlado podjetnostjo in izkušeno navihanostjo.

Najprvo je ugotovila v Licinijevi palači, da Eske ni doma, in da nihče ne ve, kam je odšel.

Težkoče so nastale torej že takoj pri prvem koraku. Toda ženska iz-
najdljivost raste, če rastejo zapreke.

Mirina je razpolagala z obširnimi krogom dobrih znancev in med nje se je štel tudi plečasti gladiator Hirpin.

Ta spoštovani možakar je imel razlogov dovolj, da se je zadnje dni zelo brigal za Esko in njegovo počen-
janje, in opazil je, da se je mladi Bri-
tanece preteklo noč mudil dve ali tri ure ob Tiberu.

Toliko je radevolje povedal Miri-
ni, pa tudi priznal, da ne ve, kaj bi bil mladi suženj iskal v tako pozni uri pri Tiberu, kjer ni bilo ne krčem, ne telovadišč v bližini.

Vse drugače je sodila mlada splet-
karica.

„Moški ne čaka dve, tri ure na e-
nem mestu“, je preudarjala, „pa da ne bi šlo za žensko. — In ženska, če sploh misli priti, ne bo zamudila toli-
ko časa k sestanku. — Verjetno je to-
rej, da ni prišla, in iz tega sledi, da jo bo drugi večer ob solnčnem zapadu spet čakal na istem mestu.“

(Dalje prihodnjik.)

re in ni znal za meje. Prijatelj, ki va bi v klet, je ponosen, da ti zamore ponuditi kozarček dobrega; vendar zmernost v življanju alkoholičnih pijack je pač na pravem mestu in vedeti mora vsak, kolikor ga prenese, — da se ta žlahtna kapljica ne oskrinja v pretepih, pobojih in nasilstvih. Za to imamo žalostne dokaze v našem spodnjem kraju. Prej drugače pridne fantje je privedla vojna do prehude razboritosti. Gospodarji vinskih gor, vabijo vsak hip v klet različne goste obojega spola, katerim se posreže z najboljšimi stvarmi čez vso mero. Pri takšni prireditvi se pije do nezmernosti, uganjajo različne burke, uprizorjajo plesi po bistriskem sistemu, ne pozabi se pa tudi na neslane govornice, s katerimi se kaj rado kadi da režljivemu hišnemu gospodarju, je samo ob sebi umevno. Takšni gospodarji, ki imajo polne mize in vsega v izobilju, so pač najsrečnejši ljudje na tem svetu. Na delavne moči, ki jim pomagajo pri obdelovanju vinskih gor in polja, ki so rojeni v solzah trpljenja in uboštva pa čisto pozabijo in dostokrat jim še ne privoščijo kozarček pokvarjena pikole.

Celje. (Čudne razmere na našem kolodvoru.) V četrtek, dne 17. novembra jutraj je na peronu čakajočim potnikom glasno naznanil železniški uslužbenec, da bo vlak v Velenje šel ob 10. uri vozil. Ko so potniki ob pol 10. uri ponovno vprašali vratarja, se jim je spet povdarjalo, da vlak odhaja ob 10. uri. Vlak pa je odpeljal ob

1/2 na 10. uro in so potniki, ki so prišli dve minuti po 10. na kolodvor — zvedeli za odhod vlaka. Ogorčenje ubogih potnikov je bilo veliko, vsaj nikdo ne potuje radi zabave. Kdo bo povrnil potnikom stroške, katere imajo, ker so morali pol dneva ostati v Celju, kdo bo poravnal sitnosti, ker niso pravočasno dospeli, oziroma se niso mogli udeležiti sklicanih posvetovanj? Proti temu nečuvnemu postopanju se je vložila pritožba pri ravnateljstvu, katero najbolje stori, da prestavi uradnika, ki je tako oškodoval občinstvo, na progo Ljutomer—G. Radgona, kjer mu bo mogoče obvladati cel promet.

Razgled po svetu.

Novi poljski poslanik v Pragi. Dne 18. t. m. je izročil novoimenovani poslanik republike Poljske svoje akreditivne listine predsedniku Masaryku. Po oficijelnih nagovorih se je poslanik Erazem Piltz podal v poljsko legacijo.

Gerhart Hauptmann — častni doktor filozofije. 19. t. m. je bil nemški pesnik in pisatelj Gerhart Hauptmann promoviran na nemški univerzi v Pragi častnim doktorjem filozofije. Svečane slovesnosti so se udeležili zastopniki čehoslovaške vlade, akademska mladina in predstavitelji žurnalistike ter nemških kulturnih društev.

Prepoved Wedekindove drame. Češka vlada je prepovedala uprizoritev enodejanke „Solčni spektrum“ (Sonenspektrum) iz Wedekindove zapu-

šine z utemeljitvijo, da se igra ne sklada z zahtevami javne morale. Uprava nemškega gledališča je proti temu vložila protest.

Nobelova nagrada za književnost. Dobil to leto leposlovec Th. Hardy, utemeljitelj angleškega naturalizma. Rodil se je leta 1840 v grofovini Dorsetshire na Angleškem. Thomas Hardy je učenec francoskega pisatelja E. Zola in spada med najboljše angleške romanopisce.

Iz washingtonske konference. — Reuterjev urad je izvedel v Washingtonu iz avtentičnega vira, da bo predlog o razorožitvi obsegal sledeče temeljne točke: Med pomorskimi silami, t. j. med Anglijo, Ameriko in Japonsko se ima skleniti razorožitvena pogodba, ki bi uvaževala sigurnostne potrebe posameznih držav. Uvaževati se mora predvsem posebni položaj Anglije (otok) in velikansko obalo Amerike. Z ozirom na Monroe-vo doktrino se dovoli Ameriki najmočnejšo mornarico, ki pa ne sme prekašati v prevelikem obsegu angleške. Omenjene velile se v pogodbi zavežejo, da v gotovo odrejenem času ne bodo gradile mornariških objektov in da bodo pred vsem izmenjevale z novimi ladjami le samo zastarele tipe. Tistih osem bojnih križark Ujedinjenih držav, ki se nahajajo v gradbi, bi se še dovršilo, ker se jih računa v sestavo ameriške vojne mornarice. — Kakor je iz tega poročila in obilice drugih razvidno, se Evropa nima od washingtonske konference pričakovati trajnega miru.

Zidan in prešan papir v rolicah dobiš najceneje v Cirilovi tiskarni v Mariboru.

Poslano.

Potrebna opozoritev. Na notico „Kmetijskega lista“ št. 42, na strani 2, češ, da sem se med drugim dne 2. oktobra t. l. v kavarni „Evropa“ v Celju v družbi šestih pristašev SKS in dveh radikalnih poslancev iz Srbije izjavil med drugim: „Nikakor se ne strinjam, temveč nasprotno odločno obsojam barabsko pisavo „Slovenskega Gospodarja“ in „Straže“, ter izjavljam pod častno besedo, da ne sodelujem pri teh listih, ker se mi njih umazanost gnusi“, se mi zdi najprimernejši odgovor na nesramno zavijanje in protianiranje vsakega družabnega obsevanja med političnimi nesomišljeniki, da so bili zadevni večer v kavarni „Evropa“ v Celju v moji in moje žene družbi med drugim gg. Sanein, Drogenik in Urek. To se mi zdi potrebno ugotoviti, da se bodo v bodoče znali moji somišljeniki, kakor tudi nesomišljeniki, ki pa niso somišljeniki SKS, ravnanje in primerno s tako družbo družabno obračunati, kakor bom tudi jaz storil, dasi sem našeloma za to, da politično nasprotje ne sme zastrupljati našega že itak ponekod dovolj zastrupljenega družabnega življenja. Z odličnim spoštovanjem: dr. Ogrizek.

Za dopise pod gornjim naslovom odgovarja uredništvo samo v toliko, kolikor določa zakon.

Najreneje

kupiš

Najbolje

v Cirilovi tiskarni v Mariboru

papir kanclijski, fini in konceptni, pisemski, svileni (zidani), prešani (krep), mapice, kasete, ovojni papir, vse najrazličnejše pisarniške potrebščine kakor: črnilo, peresa, svinčnike, radirke, ravnila, — Molitvenike, rožne vence, svetinjske, trgovske knjige, šolske potrebščine in krasne razglednice.

Solidno

Točno

Ugodna prilika za

ženine in neveste! Proda se s 1. decembrom kompletno spalno sobo, jedilno sobo in kuhinjo z vso pritiklino, perilom, kuhinjsko posodo, porcelanom, steklom i. t. d. Kupljeno novo pred nekaj meseci po zelo ugodni ceni; eventualno tudi na obroke. Vpraša se pri blagajni tvrde Pinter & Lenard, Maribor. 2—3 635

Gostilna

v kateri se toči društveno vino na račun, kuhinja pa v lastni režiji z mesečnimi dohodki od 4—5000 K se odda s 1. svečanom 1922 oženjenemu boljšemu penzionistu. Naslov v upravnistvu „Straže“. 651

Kolarskega in sed-

larskega učenca pošte-nih starišev sprejme. Sicer pa plačam na uro 3 K, v drugem učnem letu pa do 6 K. Stanovanja bi ne mogel dati. Natančnejši pogoji pri dogovoru. — Franjo Pergler, tovarna, Maribor. Mlinska ulica 44. 2—3 653

Učenec

kmetskih staršev se sprejme v trgovino v Mariboru. Naslov v upravnistvu. 2—2 638

Divjačino

kot srne, zajce, fazane, jerebice i. t. d. kupi vsako število Ivan Roy, Maribor, Glavni trg št. 3. 8—8 59

Učenec

za trgovino z mešananim blagom na deželi, se sprejme takoj ugodnimi pogoji. Biti nad 14 let in dober 1. Naslov v upravnistvu. 652

Bencin-motor

vozen in mlatilnica malo rabljena na prodaj pri J. Zigart, pošta Slivnica pri Mariboru. 652

Sodar

trezen in priden delavec nastopi lahko takoj stalno službo pri „Kletarski zadrugi“ v Mariboru, Cankarjeva ulica št. 1. 654

Sodarski pomočnik pošten

in trezen za stalno delo se takoj sprejme za stalno delo pri

Kletarski zadrugi r. z. z. o. Maribor, Cankarjeva ul. 1

Božična drevesa!

Za božične praznike sprejema naročila za božična drevesa do 1. decembra t. l. pisarna: Jožef Tscheligi, Koroška cesta 2, Maribor. 2—3 636

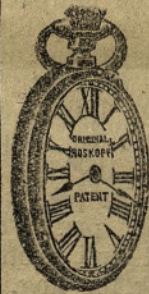
Trgovci!

Obrtniki! Ako hočete imeti uspeh, inserirajte v „STRAŽI“!

Trgovina

emajlirane, porcelanaste, steklene in kulinjske posode iz vitkega železa o-o se priporoča cenj občinstvu o-o

ALBERT VICEL, Maribor Glavni trg 5.

Velika zaloga vsakovrstnih

in verižic, prstanov, uhanov, ter jedilnega orodja itd.

Vsa v to stroko spadajoča popravila izvršujem točno in po ceni

Lovro Stojec, urar, Maribor, Jurčičevanl. 8. (Edmund Schmidgasse) 31

Telef. 78

Stavbeno podjetje

FRANJO SPES IN SIN

Maribor, Tržaška cesta

se priporoča za vsa v stavbno stroko spadajoča dela, talne in nadtalne stavbe, vsa popravila, izvršuje vsakovrstne načrte in proračune.

Pojasnilo. Podpisani naznanja tem potom cenj. občinstvu in vsem onim, kateri so nam naklonili delo, nadalje vsem uradom, da se izključno poslužujejo naslova, označenega v inseratnem delu lista in sicer iz vzroka, ker se nahaia v Mariboru še ena tvrdka

z imenom Ivan Spes, s katero pa nimamo nič skupnega. Da ustrezemo mnogostranskim željam, imamo telefon št. 78. Toliko v pojasnilo, da se nas ne zamenja. — Franjo Spes in sin, stavbeno podjetje.

Naznanilo.

Naznanjam sl. občinstvu, da ctvorim v soboto dne 26. t. m.

vinsko trgovino v Mariboru Vojašniška ulica 4 (blizu starega mosta)

na debelo in drobno. Prodajal bom pristna dalmatinska (Opollo iz Visa) in štajerska vina po ugodno nizkih cenah. Priporočam se za čim številnejši obisk kakor tudi za številna naročila.

Gostilničarji, ne zamudite ugodne prilike!

1—2 655

Josip Povodnik, trgovec z vinom.

Klobuke

zimsko perilo 9—10 605
čevlje, dokolenice (gamaše)
dežnike, dežne plašče
copate, nogavice, torbice za trg

potovalne košare in razno galanterijsko blago kupite najbolje in po zmerni ceni pri tvrdki

Jakob Lah, Maribor, Glavni trg 2.

Roza Holzknecht naznanja v svojem, v imenu svojih polusinov Josipa in Karola Holzknechta ter svojih poluhčera Pepi Kampuš, Cecilije Smolak, Ane Hiefler, Terezije Fekonja in Marije Schenker svojih zetov in svakinj ter v imenu vseh ostalih sorodnikov žalostno vest, da je njen iskreno ljubljeni dobri soprog oziroma oče, brat, tast in stari oče, gospod

Ivan Holzknecht

gostilničar

v torek dne 22. t. m. ob pol 9. uri po daljšem, mukepolnem trpljenju in previden s tolažili sv. vere v 79. letu svoje dobe, boguvdano preminul.

Truplo nepozabnega pokojnika se bo v četrtek dne 24. novembra 1921 ob pol 5. uri v hiši žalosti Vetrinjska ulica št. 12 svečano blagoslovilo, prepeljalo na mestno pokopališče v Pobrežju in tam položilo k večnemu počitku.

Sv. maša-zadušnica bo darovana dne 25. t. m. ob 7. uri v stolni cerkvi.

V MARIBORU, dno 23. novembra 1921.

Posebne osmrtnice se ne bodo izdale.

656

Mestni pogrebni zavod v Mariboru.